

På det seneste har Sovjet bl.a. vist vilje til at acceptere permanent inspektion på stedet under destruktionen af de eksisterende lagre af C-våben.

For det andet, fordi Reaganadministrationen i juli 1985 fik grønt lys fra kongressen til at påbegynde en egentlig produktion af binære våben.

Planerne om produktion af binærvåbnene har nøje sammenhæng med udviklingen af en ny doktrin for USAs militære krigsførelse: Airland Battle-doktrinen.

Denne doktrin blev i 1982 sat i kraft for alle USAs hærstyrker og er indeholdt i felthåndbogen, Fiel Manual 100-5, Operations (FM100-5).

I FM 100-5 holdes brugen af kemiske våben og atomvåben ikke længere tilbage som sidste mulighed, når de konventionelle styrker står med ryggen mod muren – tværtimod skal disse våben på et tidligt tidspunkt ind i krigsførelsen på den såkaldt »integrerede slagmark« (se afsnit D).

Sovjetunionen har ligesom USA i tidens løb produceret og oplagret kemiske våben, men man råder ikke over sikker viden om arten og omfanget af de sovjetiske arsenaler, da Sovjetunionen ikke vil aflevere oplysninger herom (se herom i afsnit E.).

Danmark har et klart medansvar, når det gælder den øgede risiko for, at kemiske våben tages i brug. På trods af, at Danmark uden forbehold har undertegnet Genèveprotokollen, har Danmark alligevel accepteret og underordnet sig en NATO-strategi, der tillader brug af kemiske våben (i gengældelsesøjemed). Og den danske regering har endog nægtet at fraskrive sig adgangen til – som led i »afskrækkelsen« – at modtage kemiske våben på dansk jord. Kort sagt:

Danmark deltager i et NATO-forsvar, der bygger på brugen af kemiske våben og på muligheden for stationering af kemiske våben på dansk jord, på trods af at dette er i helt klar og fuldstændig åbenlys modstrid med de internationale forpligtelser, som Danmark har påtaget sig.

Ja, Danmark har endog i Genèveprotokollen forpligtet sig til at udøve enhver anstrengelse for også at få de øvrige lande til at overholde forbudet!

Dette hykleri må nu ophøre: Danmark må for det første naturligvis opfylde sine folkeretlige forpligtelser, og for det andet må Danmark gå foran i kampen mod disse frygtelige våben, således som det også fremgår af den af folketingset vedtagne motiverede dagsorden af 3. maj 1984, hvori regeringen pålægges at støtte forslaget om et internationalt forbud mod produktion, oplagring og anvendelse af kemiske og bakteriologiske våben.

Beslutningsforslaget skal sikre, at Danmarks politik lægges om fra reel accept af de kemiske våben til konsekvent modstand imod dem.

Beslutningsforslaget udmønter dette i 10 punkter, der angiver, hvilke konkrete skridt der skal tages. (Se herom i bemærkningerne til litra a–j).

B. Genèveprotokollen af 1925: Dens rækkevidde og landenes forbehold

Som allerede nævnt er Genèveprotokollen undertegnet af en lang række lande, herunder stormagterne, men flere af disse lande, bl.a. Sovjetunionen og USA, har underskrevet med forbehold, der reelt indebærer en meget alvorlig begrænsning af traktatens rækkevidde.

I bilag 2 opregnes staterne og deres forbehold.

Med hensyn til traktatens rækkevidde henvises til bilag 3, men her skal det dog fremhæves, at Genèveprotokollen kun forbyder brug af kemiske våben, men altså ikke produktion og oplagring af sådanne.

Og så længe våbnene produceres og oplagres, er der jo risiko for, at de tages i brug – uanset alle folkeretlige bestemmelser.

De største problemer med forbeholdene består i, at bl.a. USA og NATO forbeholder sig adgang til at bruge kemiske våben »i gengældelsesøjemed«, dvs. reelt indebærer Genèveprotokollen for de vigtigste staters vedkommende kun et forbud mod førstebrug af kemiske og bakteriologiske våben.

Andre stater – herunder Danmark – har dog forpligtet sig til under ingen omstændigheder at bruge disse våben, ej heller i gengældelsesøjemed.

Kort fortalt er de tre alvorligste begrænsninger i Genèveprotokollens rækkevidde følgende:

- a) Staternes forbehold.
- b) Det manglende forbud mod produktion og oplagring.
- c) Manglende internationale kontrolforanstaltninger.

Endelig skal nævnes, at protokollen ikke forbyder anvendelse af disse våben mod staternes egen civilbefolkning (forslagsstillerne har af Greenham Common-kvinderne fået oplyst, at de engelske raketbaser er forsynet med kemiske våben til brug mod civilbefolkningen. Der er sandsynligvis tale om kemiske våben, som medfører kortvarig bevidstløshed).

C. Brug af kemiske våben efter 1. verdenskrig

Siden 1. verdenskrig er det lykkedes at begrænse brugen af kemiske våben til få tilfælde. Det er dog ikke lykkedes fuldt ud.